

Lietuvoje jau užregistruota 1000 vaikų, kurie iš Ukrainos atvyko be savo tėvų – tarp jų vaikai iš globos įstaigų, sportininkų grupės, vaikai, kuriuos atlydėjo kiti artimieji, bei visiškai vieni atvykę vaikai. Visi šie vaikai yra užregistruoti, saugiai apgyvendinti, jiems paskiriami globėjai, kurie rūpinsis vaikais iki jų grįžimo namo į Ukrainą.

Pasak Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos direktorės Ilmos Skuodienės, atvykstantiems vaikams bei suaugusiems gali iškilti daugybė klausimų dėl vaiko teisių apsaugos sistemos Lietuvoje. Tad vaiko teisių gynėjai parengė trumpą informacinę medžiagą, padėsiančią Ukrainos žmonėms geriau suprasti, kaip vaiko teisės yra ginamos Lietuvoje.

„Lietuva ir Ukraina, nors ir labai artimos, tačiau tuo pačiu turi nemažų kultūrinių skirtumų, tiek tradicijų, tiek elgesio su vaikais, jų auklėjimo priemonių ir pan. Lietuvos vaiko teisių užtikrinimo sistema tobulinama ne vienerius metus, ji yra draugiška ir saugi vaikams. Tad kviečiu Ukrainos žmones susipažinti su bazine informacija. O mūsų, lietuvių, pagalbos atvykusiems žmonėms reikės ir toliau, tad labai kviečiu kalbėtis, padėti atvykusiems žmonėms adaptuotis, priprasti prie naujos aplinkos“, – sako Ilma Skuodienė.

Vaiko teisių gynėjai primena, kad kiekvienam vaikui Lietuvoje ir jį auginančioje šeimoje turi būti saugu, jis turi augti apsuptas meilės ir darnos, jo nuomonė turi būti gerbiama ir į ją atsižvelgiama, o vaikui prireikus pagalbos, ji turi būti sutiekama nedelsiant.

Vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą pirmiausia užtikrina vaiko tėvai ar globėjai, o valstybė teikia paramą, jeigu jie negali užtikrinti vaiko gerovei reikalingų sąlygų.

Svarbiausią informaciją apie vaiko teisių sistemą Lietuvoje parengtą lietuvių, ukrainiečių, anglų bei rusų kalbomis galima rasti [čia](#).

Kilus klausimams dėl vaiko teisių apsaugos sistemos Lietuvoje kviečiame kreiptis į vaiko teisių gynėjus telefonu: +370 5 231 0928 arba elektroniniu paštu: info@vaikoteises.lt (darbo dienomis nuo 8 iki 17 val., kalbama lietuvių, anglų, rusų kalbomis). Kreiptis gali tiek vaikai, tiek suaugusieji.

Šiuo metu Lietuvoje jau yra per 40 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos, 17 tūkst. iš jų yra vaikai. Virš 1000 vaikų atvyko be savo tėvų, tarp jų 735 pavieniai vaikai, dauguma iš jų yra lydimi giminaičių ar emociniais ryšiais susijusių žmonių, tai pat atvyko 8 vaikų grupės, iš viso 283 vaikai. 17 vaikų prireikė globos lietuvių šeimose.

Informacija apie vaiko teisių apsaugą Lietuvoje

Ši informacija pateikiama siekiant Jus supažindinti su vaiko teisių apsauga Lietuvos Respublikoje. Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai vaiko teisių apsaugos srityje suderinti su Europos Sąjungos teise ir tarptautine teise. Vaikas turi teisę į apsaugą nuo neigiamo ir žalingo poveikio jam ir turi teisę į pagalbą, jei būtų pažeistos vaiko teisės.

Vaikas – žmogus iki 18 metų.

Pagrindinės vaiko teisės

- ✓ Jaustis saugiam nuo bet kokio smurto*.
- ✓ Mokytis.
- ✓ Išsėtis, turėti laisvalaikį, žaisti.
- ✓ Gauti gydymą, jei serga.
- ✓ Būti išklaustyta visais su juo susijusiais klausimais ir jį jo nuomone turi būti atsižvelgiama, jeigu tai neprieštarauja vaiko interesams.
- ✓ Išsaugoti savo vardą, pavardę, kalbą, kultūrą, religiją.
- ✓ Būti apsaugotam nuo alkoholio, tabako ir narkotikų.

Už vaiko teisių užtikrinimą atsakingi tėvai ir globėjai, o jei jie negali, – valstybės institucijos.

* **Smurtas** – tyčiniai veiksmai, kurie kelia grėsmę vaiko sveikatai, gyvybei, saugumui ar orumui.

Smurtas gali būti 4 rūšių:

- ✓ **fizinis smurtas** – fiziniai veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinė bausmė. Fizinės bausmės negali būti taikomos jokiais būdais, taip pat ir auklėjimo tikslais;
- ✓ **psichologinis smurtas** – vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, bauginimas ir panašūs veiksmai;
- ✓ **seksualinis smurtas** – nusikaltimai, tokie kaip išžaginimas, seksualinis prievartavimas, seksualinis priekabiavimas, vaiko įtraukimas į prostituciją, pornografiją ir kitos vaiko seksualinio išnaudojimo formos;
- ✓ **nepriežiūra** – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas. Skurdas nelaikomas nepriežiūra.

Gavus pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, panaudotą smurtą prieš vaiką, reaguoja Tarnyba, kuri atvyksta į įvykio vietą ir įvertina įvykio aplinkybes, ir Policija, jei įtariama, kad padaryta nusikalstama veika, jei būtina, yra inicijuojamas ikiteisminis tyrimas.

Kraštutiniu atveju, kuomet nustatoma, kad vaiko sveikatai ar gyvybei kyla grėsmė arba siekiant apsaugoti vaiką nuo reikšmingos žalos jo sveikatai atsiradimo, ir nėra galimybių vaiko apsaugoti kitais būdais, vaikas gali būti atskirtas nuo savo biologinių tėvų ir jam paskirtas globėjas.

Pagrindinės vaiko pareigos

- ✓ Gerbti tėvus ir kitus šeimos narius.
- ✓ Laikytis taisyklių ir susitarimų gyvenamojoje vietoje, mokykloje ar kitur.
- ✓ Saugoti savo sveikatą, rūpintis švara.
- ✓ Lankyti mokyklą, stropiai mokytis.
- ✓ Gerbti mokytojus ir kitus suaugusius ar vaikus, nepažeisti jų teisių.
- ✓ Gerbti kitų žmonių kalbą, kilmę ir kultūrą.
- ✓ Tausoti gamtą ir aplinką.
- ✓ Nesmurtauti ir nesitytioti iš kitų vaikų ar suaugusių žmonių.

Už pareigų nesilaikymą vaiką galima drausminti, bet negalima naudoti fizinių bausmių ar kito smurto.

Pagrindinės tėvų ar globėjų pareigos

- ✓ Rūpintis vaiko auklėjimu, tinkamai jį prižiūrėti, materialiai išlaikyti ir sudaryti sąlygas augti, vystytis, tobulėti.
- ✓ Užtikrinti emociškai ir fiziškai saugią aplinką ir apsaugoti vaiką nuo bet kokio smurto.
- ✓ Suteikti informaciją vaikui apie vaiko teises ir pagrindines laisves, pareigas ir atsakomybę.
- ✓ Užtikrinti, kad vaikas galėtų naudotis visomis jam suteiktomis teisėmis: mokytis, gauti tinkamą sveikatos priežiūrą, būti išklausytam ir kt.
- ✓ Rūpintis vaiko pareigos ir atsakomybės ugdymu, vaiko parengimu savarankiškam gyvenimui šeimoje ir visuomenėje.
- ✓ Atstovauti savo vaikui be atskiro įgaliojimo ir gauti informaciją, susijusią su vaiku, dalyvauti ir būti išklausytiems dėl sprendimų, susijusių su vaiku.
- ✓ Priimant bet kokią su vaiku susijusį sprendimą vadovautis tuo, kas geriausia vaikui, išklausti vaiko nuomonę ir į ją atsižvelgti, jeigu tai neprieštarauja vaiko interesams.
- ✓ Pasirūpinti, kad vaikas iki 6 metų, taip pat vaikas su negalia, atsižvelgiant į jo specialiuosius poreikius ir brandą, be objektyvios būtinybės neliktų be vyresnio kaip 14 metų amžiaus asmens, kuriuo pasitikima, priežiūros.

Vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą pirmiausia užtikrina vaiko tėvai ar globėjai, o valstybė teikia jiems paramą, jeigu jie negali užtikrinti vaiko gerovei reikalingų sąlygų.

Jei susiduriate su sunkumais ar negalite užtikrinti savo vaiko saugumo, tinkamo jo teisių ir teisėtų interesų užtikrinimo, galite kreiptis į Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnybą, telefonu: +370 5 231 0928 arba elektroniniu paštu: info@vaikoteises.lt (darbo dienomis nuo 8 iki 17 val., kalbama lietuvių, anglų, rusų kalbomis).

Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnyba nepriklausoma nacionalinė vaiko teisių apsaugą įgyvendinanti institucija. Joje dirba vaiko teisių apsaugos specialistai, kurių tikslas – apsaugoti vaikus nuo įvairių grėsmių. Vaiko teisių apsaugos specialistai atvažiuoja susitikti su vaiku ir jo šeima, kai pats vaikas ar bet koks kitas asmuo praneša, kad gali būti pažeidžiamos vaiko teisės. Specialistas pasikalba su vaiku ir jo šeima, išsiaiškina, ar vaikas saugus ir kokios pagalbos reikia vaikui ir jo šeimai. Lietuvoje siekiama, kad visi vaikai liktų su savo tėvais ar globėjais, o jei šeimoje vaiko sveikatai ar gyvybei gresia pavojus, – vaiko teisių apsaugos specialistai turi teisę paimti vaiką iš šeimos. Paėmus vaiką iš šeimos, stengiamasi padėti šeimai, siekiama, kad vaikas galėtų grįžti į šeimą ir būti saugus. Paimtas vaikas iš šeimos laikinai apgyvendinamas globėjo šeimoje arba vaikų globos įstaigoje, kur turi būti rūpinamasi jo saugumu.

Žinutė vaikui

Niekas neturi teisės tavęs skriausti, žeminti, bausti fizinėmis bausmėmis, pagrobtį, parduoti ar padovanoti.

Jeį patiri netinkamą elgesį su savimi, pranešk suaugusiam, kuriuo pasitiki. Netylėk ir nebijok.

Visada gali kreiptis pagalbos į apgyvendinimo vietoje dirbančius asmenis. Jums susikalbėti turėtų padėti vertėjas.

Pagalbos galima kreiptis į:

- ✓ apgyvendinimo vietoje dirbančius asmenims, įskaitant humanitarinę pagalbą teikiančių organizacijų atstovus;
- ✓ Lietuvos policiją bet kuriuo paros metu, skambinant telefono numeriu 112;
- ✓ Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnybą darbo dienomis nuo 8 iki 17 val., telefonu: +370 5 231 0928 arba elektroniniu paštu: info@vaikoteises.lt (kalbama lietuvių, anglų, rusų kalbomis), interneto svetainė anglų kalba: <https://vaikoteises.lt/home/>

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Į Lietuvą iš Ukrainos atvyko jau 1000 vaikų be tėvų

